

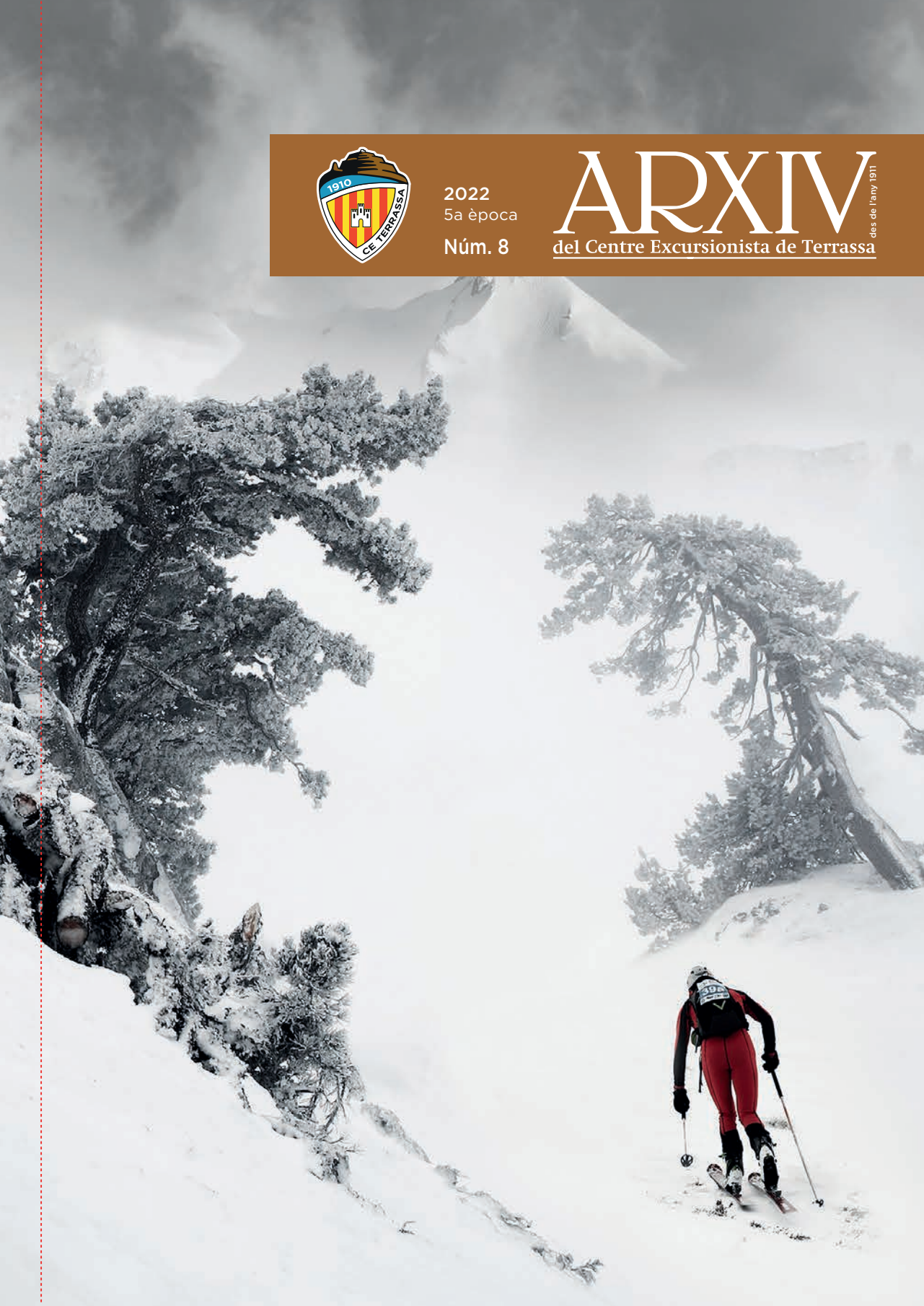

2022
5a època
Núm. 8

ARXIV

des de l'any 1911

del Centre Excursionista de Terrassa

2022
5a època
Núm. 8

ARXIV

des de l'any 1911

del Centre Excursionista de Terrassa

Publicació periòdica del
CENTRE EXCURSIONISTA
DE TERRASSA

Medalla d'Or de la Ciutat
i Creu de Sant Jordi

Sant Llorenç, 10
08221 Terrassa
(Vallès Occidental)
Telèfon 93 788 30 30
Fax 93 788 69 06
centre@ce-terrassa.cat
www.ce-terrassa.cat

Entitat adherida a:

Federació d'Entitats
Excursionistes
de Catalunya

Federació Catalana
d'Espeleologia

Federació Catalana
d'Esports d'Hivern

Institució Catalana
d'Història Natural

Societat Catalana
de Micologia

Redacció:

Martí Puig i Cabeza,
Eduard Vives i Noguera,
Salvador Vives i Jorba

Els autors dels articles són
els únics responsables de les
opinions i comentaris

Imprimeix: JM Gràfic, Terrassa
Dipòsit legal: B-5793-1963
Edició febrer 2024

Eugeni Ferrer, Soci d'Honor del Centre Excursionista de Terrassa

Per Àngel M. HERNÁNDEZ i Eduard VIVES

4

Excepcional seguiment dels quiròpters de l'avenc del Daví en un massís de conglomerats

Per Jordi SERRA-COBO i Marc LÓPEZ-ROIG

8

Muntanya inclusiva

Per Marc MALGOSA, Daniel RISCO, Xavi HERAS,
Jaume BURGAYA, Neus ABAD i Pere SAPERAS

16

Història del Solitari

Per Jordi CENTELLES i JOVER

21

La Magdalena Inferior (via Mangrà - Vè). Una via d'escalada perduda en el temps

Per Manel CAJIDE i PLAZA

30

Un petit homenatge al gran Pintoret de Matadepera

Per Albert i Òscar MASÓ GARCIA

34

El Camí Ral de Barcelona a Berga al seu pas pel terme de la Mata (Mura)

Per David HERNÁNDEZ HERNÁNDEZ

49

Itinerari geològic pel turó de Roques Blanques i serra de les Pedritxes

Per Ferran MOTA LÓPEZ

64

Ínfimes dades florístiques

Per Antoni COMELLAS GARCIA

97

EDITORIAL:

- La comunicació als socis dins
del context actual 3

CRÒNICA:

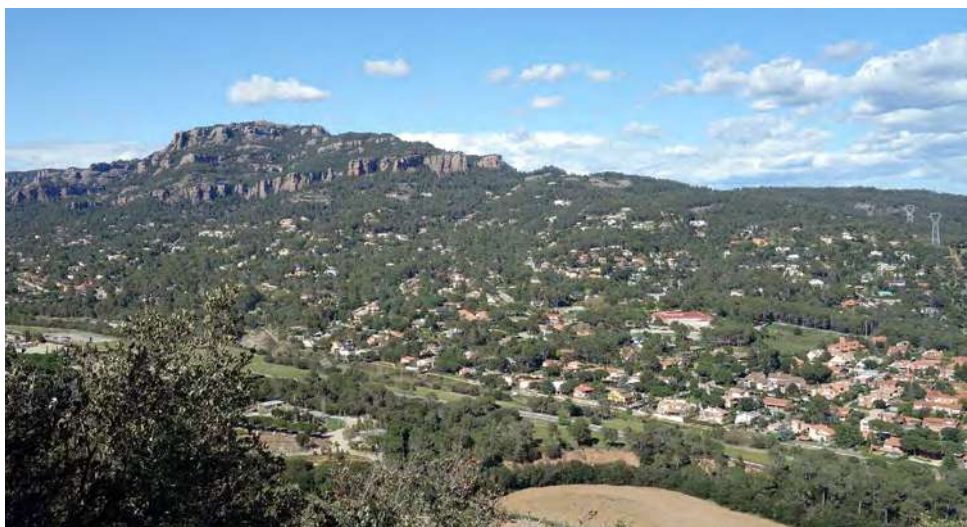
- Assemblea General Ordinària 102
- Miscel·lània 106

UN PETIT HOMENATGE AL GRAN PINTORET DE MATADEPERA

Per Albert i Òscar Masó Garcia

<https://masogarcia.com>

El dia 26 de gener del 2022 ens va deixar als 87 anys un fill il·lustre de Matadepera, l'irrepetible Antonio Garcia i Sellarès, àlies Pintoret, nascut el 13 de març de 1934 en aquesta localitat, poc abans de l'esclat de la Guerra Civil. L'origen del seu sobrenom li va venir pel fet que el seu pare, pintor de professió, era anomenat el Pintoret per la seva baixa estatura, i com que l'Antonio també va fer de pintor i tampoc era gaire alt, va heretar el mateix motiu. Aquest home incansable va estar sempre lligat de forma molt activa al món associatiu i cultural de Matadepera, així com a la muntanya de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, la qual va recórrer, explorar, difondre i estimar a bastament. El

La Mola, el "jardí de casa" del Pintoret, i les urbanitzacions de Matadepera encatifant la seva falda, vistes des de la serra de les Pedritxes. Autor: Òscar Masó Garcia.

següent escrit pretén ser un senzill homenatge a la seva gran figura, donant pinzellades d'algunes de les incomputables activitats que va realitzar al llarg de la seva dilatada vida com a persona de mil facetes que va ser, conreant apassionadament diversos esports així com l'associacionisme cultural i les ciències del camp i la naturalesa. Va portar a cap tantes coses gràcies a la seva fortalesa i a un tarannà viu i curiós, sumat a una concepció senzilla, clara i humil de la vida en general. De tot plegat cal ressaltar, per sobre de tot, que l'Antonio va tenir la gran sort de poder ser profeta a la seva pròpia terra, i d'això s'han beneficiat unes quantes generacions de matadeperencs i de molts altres llocs que l'han pogut conèixer, escoltar i aprendre d'ell.

Els primers anys: l'esport i la Festa de Sant Llorenç

El pare de l'Antonio tenia tres anys quan la seva família va marxar d'Andalusia i es va establir a Matadepera. Més tard, en aquesta localitat va néixer el nostre protagonista,

el qual va deixar l'escolarització passats els 13 anys i va començar a treballar en el món del tèxtil a Terrassa, junt amb el seu germà. Era plena postguerra i a casa feien falta calés. Mentrestant, ell havia començat a recórrer tots els racons del massís de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, situat ben a tocar de casa seva. En aquelles sortides recollia moltes coses del bosc com ara bolets, glans pels porcs, teies, espàrrecs, te de roca, maduixetes, etcètera, i sovint ho venia i d'això obtenia un sobresou. Aquelles activitats extremes el varen convertir en un aficionat incondicional de la muntanya, característica que no va abandonar mai més. A més, la seva àvia era una consumada boletaire, ja que en aquella època hi havia escassetat de menjar i els bolets sovint omplien el plat com a alternativa a la carn. Va ser ella qui li va transmetre la passió per aquests preuats regals del bosc.

Poc després va canviar de feina, ja que no li agradava la que estava desenvolupant, i va seguir les passes del seu germà, que havia anat a ajudar al seu pare en el negoci que tenia de pintor de parets. L'afició per la muntanya i les tradicions se li va anar enfortint quan a l'edat de 14 o 15 anys va començar a assistir a la Festa de Sant Llorenç, celebrada al cim de la Mola el dia 10 d'agost, festivitat d'aquest sant. En aquella època l'organitzava la família Marlet, capitanejada pel conegut artista Ricard Marlet, virtuosos xilògraf establert a Matadepera. Per poder-hi assistir, l'Antonio demanava permís al seu pare per absentar-se unes hores de la feina i pujar a dalt de la Mola. Alguns anys després, els Marlet s'anaren fent grans i varen deixar d'encarregar-se de la festa, la qual no es va celebrar durant un temps fins que el mateix Antonio, junt amb una colla que ell havia creat, van reprendre la tradició. A partir de llavors, ell mateix se'n va fer càrrec durant ni més ni menys que gairebé 50 anys, i avui en dia la festa encara perviu. La cerimònia, senzilla i emotiva, comença habitualment amb una missa al monestir de Sant Llorenç del Munt, després es fa una processó encapçalada pel sant a l'exterior del cenobi, el qual és portat per quatre persones mentre es canten els seus goigs. Cada any s'alternen els portadors masculins amb els femenins. La festa s'acaba amb el cant del virolai i el sant orientat vers Montserrat, i també es menja coca regada amb vi bo.

El pare del Pintoret va ser cabdal per inculcar-li l'afició pels esports, i és que havia participat en curses de muntanya o de cros de l'època, les quals no eren tan multitudinàries com ara, i havia arribat a guanyar alguna copa. A la dècada dels anys 1940 ja duia el seu fill Antonio a fer excursions, a visitar coves i avencs, etcètera. Sota aquesta influència paterna, el Pintoret va arribar a practicar diverses modalitats esportives com el ciclisme, el futbol, el cros (també va guanyar algunes curses) i fins i tot a vegades l'espeleologia i l'escalada, ja que sempre va gaudir de molta salut i no es

Matadepera, la llar de l'Antonio, amb l'església de Sant Joan. Autora: Conxita Garcia Pérez.

cansava mai. Com a exemple cal dir que va arribar a recórrer fins a 30 vegades la cova del Manel, una de les cavitats més emblemàtiques del massís. Entre les seves activitats, no hi mancaven les excursions amb un grup que havia format amb diverses persones, anomenat “la colla del Pintoret” perquè l’encapçalava ell mateix. També existia al poble una altra formació senderista, la “colla del Bastó”, amb la qual a vegades coincidien. L’any 1979, el Pintoret i els seus companys muntanyencs visqueren una tragèdia en morir-se sobtadament un component de la colla del Bastó, en Joan Marimon i Datzira, pocs metres abans d’assolir el cim dels Cortins, al vessant nord del massís.

Peça clau en la Germandat de Sant Sebastià, els Bombers Voluntaris i la Coral

Els escuts i emblemes de diverses entitats de Matadepera, que sense el Pintoret probablement no existirien avui en dia.

El Pintoret es va casar l’any 1959 amb la Teresa Riba i van ser parets de quatre fills. A poc a poc, la vocació pel poble i la cultura es van anar manifestant en ell. L’any 1973, en Florenci Sellarés i Sala, que havia estat president de la Germandat de Sant Sebastià de Matadepera, va adreçar aquestes paraules al Pintoret des del seu llit de mort: “Antonio, a mi em queda molt poc temps de vida i et demano si us plau que no deixis morir la Germandat de Sant Sebastià. No abandoneu. Convoqueu una reunió per tirar endavant la Germandat”. Aquella associació, que al cap de poc havia de complir 75 anys i avui en dia és

més que centenària, estava agonitzant. Havia sorgit com a entitat que donava protecció als seus associats en cas de malaltia, accident o defunció, un servei que al segle XIX tenia una forta presència i que oferia un ajut a la població rural i pagesa de Matadepera, en aquest cas sota l’advocació de Sant Sebastià, un dels copatrons del poble atribuït des de 1661. Amb l’afebliment del conjunt de la pagesia i l’aparició de la Seguretat Social, el paper de la Germandat havia anat perdent el seu rol fins arribar a assolir l’esmentat estat crític. El Pintoret, ferm en la seva promesa, va agafar el testimoni del Florenci i va organitzar el reeiximent de l’entitat, complint-ne els 75 anys amb una gran celebració i reintroduint alhora l’espectacular festa del pi, un costum ancestral que s’havia arribat a celebrar al poble anteriorment. L’Antonio va ser nomenat president de la Germandat per dos anys, i després d’aquell mandat va mantenir donant-li el seu suport incondicional. L’embranzida que va agafar aquella Festa de Sant Sebastià dels 75 anys ha fet que perduri fins avui dia com una de les celebracions més importants del calendari matadeperenc.

L’empenta emprenedora de l’Antonio va prosseguir, i el mateix 1973 va començar a col·laborar en el programa de la Festa Major del poble, escrivint-hi aquell any un article sobre bolets. En va signar un altre, l’any 1981, titulat “Què sabem dels bolets?”, i per exemple l’any 2017 va dedicar-lo al malaurat Joan Marimon i Datzira, citat abans.

El Pintoret en primer pla, cantant els goigs durant la processó de la Festa de Sant Llorenç de l'any 2010, dalt la Mola, amb l'Òscar Masó al seu costat subjectant el sant. Autora: Conxita Garcia Pérez.

Dins del monestir de Sant Llorenç del Munt amb la figura de Sant Llorenç l'any 2014. Hi apareixen el Pintoret amb l'Albert Masó, que va fer de portador del sant durant la Festa de Sant Llorenç, celebrada aquell dia (10-8-2014). Autor: Òscar Masó Garcia.

Va col·laborar en l'inici d'altres entitats emblemàtiques de Matadepera com el Cos de Bombers Voluntaris del poble, també l'any 1981. Ell va ser una peça clau junt amb l'experimentat Ramon Guinjoan per fundar-lo, creant un grup jove i potent que des de llavors ha anat donant un gran servei al poble i al parc natural. L'Antonio s'hi va dedicar de ple i va sobresortir en la recerca de persones desaparegudes en el massís de Sant Llorenç per la seva expertesa sobre el terreny. Després de 25 anys de servei al cos, va rebre la medalla de plata commemorativa. Una altra companyia, la de l'Agrupació de Defensa Forestal (ADF), va poder comptar sempre amb l'ajut desinteressat del nostre personatge, que va saber donar les pautes necessàries per a la bona convivència entre bombers i l'ADF. Altres iniciatives en les quals l'Antonio va ser determinant van ser la recuperació de la cavalcada de Reis al poble i la reactivació de la Coral de Matadepera, amb la qual havia cantat uns anys abans però havien hagut de plegar. L'any 1978 van voler reprendre les activitats, però els faltava un local on assajar. Llavors, el Pintoret va resoldre temporalment aquell impediment, dient: *"Doncs assajarem al menjador de casa meua!"*. I des de llavors aquesta coral encara canta.

El Pintoret alpinista i escalador

Passada la quarantena, l'Antonio va anar afluixant la pràctica d'alguns esports, com per exemple el futbol, i es va dedicar més a la muntanya. Concretament, es va centrar en cims d'una certa altitud, com els dels Pirineus catalans, francesos i aragonesos, amb els quals fins llavors no s'hi havia dedicat. Al mateix temps, va continuar trescant per la muntanya de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, i va fer troballes sonades com la de la cova-avenc dels Pintorets l'any 1973, situada a la part alta de la Mola i descoberta per ell en veure com un ratpenat sortia d'una esclatxa. Després d'eixamplar-ne la boca, va explorar la cavitat amb els seus fills. A cavall de la dècada dels anys 1970 i 1980, va confeccionar mapes d'excursionisme i també del terme municipal de Matadepera, aquest últim amb tota mena de detalls. Cap a l'any 1984, les dues colles excursionistes del poble esmentades abans (la seva colla, la del Pintoret, i la colla del Bastó, on hi havia el seu gran amic Antoni Serra) van encetar la Ronda de Matadepera, una caminada popular que avui en

dia encara s'organitza. Dos anys després, a l'Antonio se li va acudir la idea de formar una entitat local i oficial d'excursionisme mitjançant la fusió d'aquestes dues colles amateurs citades. Tothom hi va estar d'acord i, d'aquesta forma, l'any 1986 es va fundar la Unió Excursionista de Matadepera (UEM), de la que va ser-ne el primer president, un càrrec que va ostentar durant 18 anys, molt més de l'esperat. Amb la seva presidència es va donar un gran impuls a l'activitat muntanyenca

El Cavall Bernat o Burret ha estat escalat nombrosos cops pel Pintoret, gairebé sempre sense mitjans d'assegurança.

Autor: Albert Masó García.

del poble, fent-se càrrec, a més, de la Ronda de Matadepera ja esmentada anteriorment. Alhora, va seguir més que mai vinculat al Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, assistint a la primera Trobada d'Estudiosos d'aquest massís, organitzada l'any 1987 per l'ens gestor d'aquest espai protegit, la Diputació de Barcelona. També va col·laborar en la confecció del mapa d'aquest mateix massís, editat l'any 1988 pel Centre Excursionista de Terrassa, mitjançant la revisió de camins i fent aportacions toponímiques i topogràfiques. En aquell temps, l'Antonio coneixia l'Eduard Prunera Filella "Pep" (1924-1988), muntanyenc de Sabadell i aficionat a les sardanes. El Pep era l'ànima màter de la colla dels "Quatre i Picu", els quals varen erigir una preciosa capelleta dalt dels Cortins, on cada any feien una celebració, ballant sardanes al voltant d'un radiocasset. El Pintoret havia anat amb el Pep a buscar morenetes a Montserrat per guarnir els records que aquest donava als assistents a l'acte. Malauradament, l'agost de 2012 la capella va ser sostreta anònimament, junt amb la placa de record de Joan Marimon, que com s'ha esmentat abans va morir als mateixos Cortins al costat de l'Antonio i els seus companys.

En complir la seixantena, el nostre personatge va fer realitat un somni desitjat: l'ascensió al Mont Blanc, el sostre dels Alps amb els seus 4.808 metres. Corria l'any 1994. Just dos anys després, va ser l'artífex de l'assoliment d'una gesta que des de llavors ha estat sempre recordada a Matadepera: dotze membres de la UEM van assolir també el Mont Blanc, capitanejats per un Pintoret que repetia l'experiència als seus 62 anys, i amb el mèrit de no haver-hi hagut cap renúncia entre els integrants, els quals s'havien sotmès a una intensa preparació prèvia.

Pel que fa a l'escalada, l'Antonio es considerava no apte per practicar-la perquè quan era petit va patir un accident amb un petard que li va malmetre la mà dreta. No obstant això, l'any 2013 li vam preguntar si havia fet algunes escalades, aficionats com som en la matèria, i la seva resposta ens va deixar bocabadats: és clar que havia escalat! Ens va explicar que una vegada va proposar a un amic seu, tan atrevit com ell, si volia

pujar al Cavall Bernat de Sant Llorenç (popularment anomenat el Burret) i, dit i fet, ho varen aconseguir amb el Pintoret passant-hi primer. Quan eren dalt del cim, però, es va posar a ploure i començaren a patir en pensar com baixarien d'allà amb el rocam moll i relliscós, ja que no duïen cap corda ni estri d'assegurança. Amb la seva empenta innata, l'Antonio va desgrimpar primer, a poc a poc, pas a pas, guiant el seu company, i tots dos van arribar a baix sans i estalvis. També ens va contar que a vegades escalava aquesta mateixa agulla amb uns mitjons de llana gruixuts que se li arrapaven bé a la roca, sense calçat. Sembla mentida, perquè la pell llisca sobre la roba, però ell ens assegurava que això no li passava i l'invent li funcionava bé! Una vegada, va organitzar una comitiva per pujar una creu feta amb uns pals de fusta de roure un xic retorçats al cim del mateix Burret. El Pintoret hi anà de primer, duent lligada una corda gruixuda de llibant de paleta i sense posar assegurances. En arribar al cim, va fixar la corda i van pujar els seus companys, entre els quals hi havia (segons ens va dir) Quim Gasulla, Joan Gotés, Jaume Anglès, Joan Gelis... La creu va ser tallada un Dijous Sant, junt amb una altra que hi havia a la part de dalt del Pas de la Sardineta, a tocar de l'encreuament del Camí dels Monjos amb el camí de la Font Soleia. Cal dir que la majoria de vegades que va pujar a dalt del Burret ho va fer sense cordes ni assegurances!

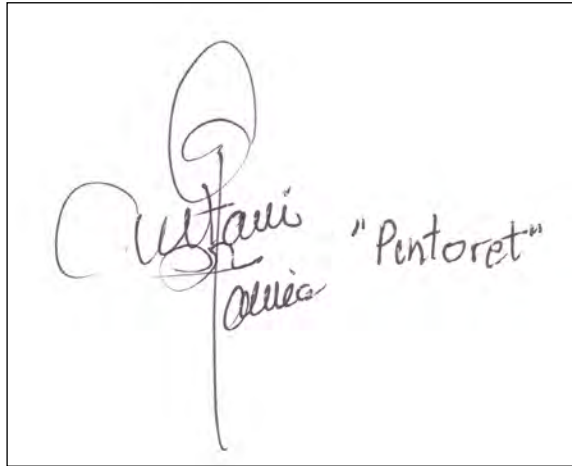
Una altra roca que també va escalar va ser la monumental Castellassa de can Torras, a dins del terme de Matadepera. Aquest cop, el capdavanter va ser un escalador de Sabadell, de nom Albert. Aquesta experiència va ser també ben emocionant per a ell. De la Castellassa ens havia dit que als anys 1970 hi havia una "moreneta" al primer llarg de la via normal. Es tractava d'un petit merlet en forma de bolet que al cap d'uns anys va ser enderrocat per evitar que algun dia es precipités damunt d'algun escalador. Aquesta dada i algunes altres anècdotes que molt amablement ens va transmetre van ser incloses en el llibre monogràfic *La Castellassa de can Torras. Història, tradició i llegenda*, nascut de la mà d'un dels autors d'aquestes línies.

Divulgador a tots nivells: llibres i bolets

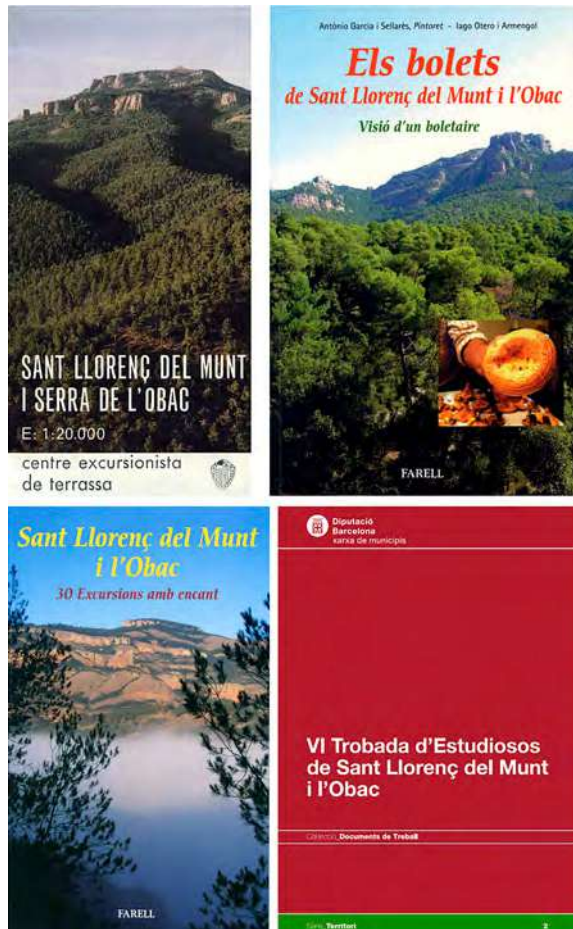
En el tombant del segon mil·lenni de la nostra era (any 2000), el Pintoret es va bolcar en la divulgació dels seus profunds coneixements sobre la naturalesa que envolta Matadepera. Durant vint anys va dur al bosc a diverses generacions de nenes i nens de les escoles Torredemer i Ginesta. Els portava a visitar coves, avencs, a buscar bolets o a ensenyar-los botànica. Deia que de la canalla sempre se n'aprèn, ja que a vegades li feien unes preguntes molt interessants que l'obligaven a consultar els llibres per poder-les-hi respondre. De fet, l'Antonio s'havia aficionat a la botànica junt amb Llibert Badal, que li va transmetre l'interès per les plantes que observaven. Amb els bolets, una de les seves predileccions, va arribar a acaparar una bibliografia ben especialitzada, amb llibres sobre regions com Itàlia, el País Basc o Mallorca. Tenia un coneixement profund de més de 50 espècies, una xifra clarament superior a la que domina un boletaire mitjà, i se sabia els seus noms en català, en castellà i la designació científica. Era un expert en la seva recollició i en la forma de cuinar-los i conservar-los, amb aportacions de la seva pròpia experiència. En paraules del científic mediambientalista Martí Boada, el Pintoret era un boletaire avançat, o un "forofo" del bolet, com ell mateix es batejava. Fruit d'aquesta passió va sortir publicat l'any 2009 el llibre *Bolets de Sant Llorenç del Munt i l'Obac*. Visió d'un boletaire, l'obra definitiva que mostrava al gran públic la saviesa micològica del Pintoret, l'autor d'aquest llibre junt amb Iago Otero, que actualment és Doctor en Ciències Ambientals.

L'Antonio hi descriu les espècies més destacades del massís, amb dibuixos fets per ell mateix amb molta cura i a tot color que ajuden a reconèixer-los, afegint-hi moltes dades, anècdotes, consells de com cuinar-los i, sobretot, transmetent l'estimació i el respecte que tot bon boletaire ha de tenir amb aquest bé tan preuat com són els bolets i l'entorn que els acull. Segons el mateix Pintoret, hi ha experts que consideren el massís de Sant Llorenç del Munt i l'Obac com un dels indrets del món on els bolets ens regalen unes de les millors qualitats organolèptiques.

Anys abans, es va publicar l'exquisit llibre *Muntanyes relegades*, escrit pel poeta Miquel DescLOT i en el qual es descriu l'ambient tardorenc de l'exuberant canal de Sant Agnès sense oblidar-se pas de l'Antonio: *"tot d'una, aquesta sentor em fa pensar que el Pintoret de Matadepera, el boletaire més expert d'aquests voltants, deu estar frisant perquè arribi el cançoner dissabte i es pugui emboscar per raconades impossibles on ningú més gosarà ficar-se. En aquest temps, el Pintoret no està per ningú: té més feina que mai al seu despatx del bosc"*. Amb aquest escenari engrescador, gràcies a l'esclat de bolets que es viu a tocar de Matadepera quasi cada tardor, l'any 2014 es va celebrar la primera Festa del Bolet al poble, amb xerrades, exposicions de bolets i jocs per a la canalla. El Pintoret, com no podia ser d'una altra manera, va ser-ne

La signatura del Pintoret.

Diferents publicacions que inclouen el segell del Pintoret.

l'impulsor i va participar-hi compartint el seu coneixement, sobretot amb la quitxalla. Ell deia que el primer que calia ensenyar als petits era a reconèixer els bolets mortals, perquè les espècies comestibles les identifica tothom, fins i tot els nens, ja que es troben habitualment a taula, però en canvi, els letals són desconeguts. En les successives edicions de la festa es van organitzar sortides infantils per recollir bolets i exposar-los després, i el Pintoret va impartir un taller de com s'han de conservar, donant consells pràctics ancestrals i de factura pròpia.

L'esperit divulgador de l'Antonio es va difondre també, en mode muntanyenc, als mitjans de comunicació. L'any 2008 va participar en l'espai "les descobertes del Pintoret" de Matadepera Ràdio, on ressenyava les troballes que havia fet a Sant Llorenç del Munt, com per exemple la d'un forn ibèric a les Pedritxes o el redescobriment de la font del Nasi, al torrent del Salt, dedicada a l'amic i poeta matadeperenc Joan Busqueta i Arola, àlies Nasi, el qual qui li havia descrit aquest delicat aflorament d'aigua. El mateix 2008 va ser entrevistat en el programa Temps de camp de Ràdio Sabadell, conduït per Marta Miró. L'any 2014 es va publicar *Sant Llorenç del Munt i l'Obac. 30 excursions amb encant*, un llibre escrit per dinou experts del massís i coordinat per l'escriptor Albert Vicens Llauredó. Com no podia ser d'una altra forma, l'Antonio hi va participar, amb l'aportació d'un interessant itinerari que permet conèixer algunes masies emblemàtiques de Matadepera i diverses basses i forns de calç, amb una descripció funcional d'aquests darrers. La demostració que el Pintoret mai va deixar d'ensenyar i de formar part de qualsevol esdeveniment divulgatiu ens la dona la seva participació programada, pocs mesos abans de deixar-nos, en un recital poètic realitzat als forns de calç del Mont-rodon i l'era de can Torras.

Defensor de la natura i del passat agrícola i rural

En el transcurs dels anys, l'Antonio s'havia convertit en un espectador d'excepció de la desaparició inexorable del món rural i pagès que s'havia

El Pintoret durant la inauguració de la taula d'orientació del CET al Montcau, l'any 2012. Autora: Conxita Garcia Pérez.

El Pintoret mesurant el perímetre del pi bord del Mont-rodon, l'any 2013. Autor: Oscar Masó García.

desenvolupat a Matadepera i el seu entorn des de temps immemorials. De jove havia pogut copsar l'apogeu d'aquella vida fonamentada en l'aprofitament dels recursos del camp i del bosc a través de la vinya, el carboneig i els forns de calç, entre altres activitats, però els pagesos foren gradualment absorbits per l'enlluernadora puixança del tèxtil i allò es va traduir en l'abandonament i la degradació galopants de la rodalia del poble. Els camps varen ser a poc a poc urbanitzats i massificats, i la falda del massís de Sant Llorenç del Munt i l'Obac es va anar encatfant d'asfalt i de luxoses urbanitzacions. Dels 664 habitants que hi havia quan el Pintoret va néixer, es va passar als 9.752 de l'any que ens va deixar, el 2022. La població s'havia multiplicat 14,6 vegades al llarg de la vida de l'Antonio. En paraules de Raül Aguilar Cestero, l'autor principal del llibre *Memòries d'una feixa*: *"aquesta transformació, que resumidament podria semblar una història d'èxit i progrés ininterromput, és també la història d'una tragèdia*

social, cultural, política i ecològica". De fet, tot aquest trasbals va deixar petja en el nostre protagonista, que no va restar de braços plegats i sempre va obrar a favor del respecte pel medi ambient. No estava pas sol, ja que pocs anys després del canvi de mil·lenni una fornada de joves talents universitaris, sensibles a aquest problema, endegaren una sèrie d'iniciatives de protecció mediambiental a Matadepera, i el Pintoret no va dubtar a donar-los un cop de mà. Anaven encapçalats per Iago Otero, amb qui anys després publicaria el llibre dels bolets, i guiats per l'expertesa del geògraf i reconegut especialista Martí Boada.

Cal dir que l'Antonio, prèviament, ja havia protagonitzat iniciatives alineades amb aquestes accions, com la de l'any 2002, quan va proposar a l'Ajuntament la idea de fer un jardí botànic municipal, quan encara estava al càrrec de la UEM. No va ser fins l'any 2004 que aquesta proposta va prendre embranzida de la mà del reactivat Consell Local del Medi Ambient de Matadepera, amb Iago Otero com a president. Es va ubicar al carrer d'Enric Genescà i va ser inaugurat el dia 27 d'agost de 2005. Al llibre de la VI Trobada d'Estudiosos de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, publicat l'any 2007, es va difondre aquella novetat amb un pòster titulat "El jardí botànic de Matadepera", signat

per diversos membres del Consell Local del Medi Ambient, entre els quals formava part el Pintoret. El jardí va ser confegit amb la intenció de *“recuperar i difondre el coneixement de les espècies vegetals medicinals o comestibles i les espècies d'especial interès del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac; educar en la conservació de la biodiversitat com a patrimoni socioambiental, i contribuir a la convergència del coneixement acadèmic i el coneixement empíric popular de les espècies vegetals”*. El nou Consell va néixer arran del paorós incendi que va patir el massís l'any 2003, i durant aquells primers i prolífics anys va dur a terme moltes activitats d'estudi, preservació i difusió dels entorns de Matadepera. Algunes tasques, com la catalogació del patrimoni rural i la campanya per incloure la Costa del Tet i el Mont-rodon al parc natural, varen comptar amb l'assessorament entusiasta del Pintoret, que també es va unir a l'equip de la Universitat Autònoma de Barcelona dedicat a valoritzar el patrimoni local. L'Antonio els va dir, segons paraules de Iago Otero en la introducció del llibre dels bolets: *“Tot pel no-totxo, pel no-ciment, pel no-asfalt”*. Així mateix, el nostre protagonista va participar en diversos estudis universitaris sobre la història ambiental local, com el projecte *Memòries d'una feixa*, on va ser entrevistat. En definitiva, el Pintoret, junt amb altres coetanis del poble, va fer de pont generacional amb el nou jovent que es va interessar per la salvaguarda i la memòria d'un passat encara recent, i que ell havia viscut en el seu esplendor quan era jove.

L'any 2008 va fer de pregoner de la Festa Major de Matadepera amb un missatge ben reivindicatiu, proclamant una major defensa del gran patrimoni de Matadepera, que és el parc natural, i la necessitat imperiosa de poder remar en la mateixa direcció totes les entitats del poble per tal de frenar la desforestació provocada per una urbanització constant del terme, que malauradament avui en dia perdura.

La seva mirada proteccionista es veia reflectida en les ensenyances que donava als menuts i no tan menuts, demanant-los el màxim respecte per la muntanya i la necessitat de deixar el bosc net, tal com un se'l troba. Com a tall d'exemple, ell es reconeixia fumador de caliquenyo i fària, i no per aquest motiu deixava rastres al bosc. Demanava també de no molestar els animals, perquè el bosc és casa seva i no es pot cridar ni foragitar-los d'allà, i així és com han d'actuar els boletaires i els excursionistes. Reblava la lliçó dient: *“oi que ens empipem quan entren borinots a casa?, doncs a les guineus i als ocells els passa el mateix quan nosaltres apareixem”*.

Reconeixement

El dia 23 de setembre de l'any 2017, l'Ajuntament de Matadepera va concedir la Medalla d'Honor de la vila al Pintoret en un acte solemne, multitudinari i carregat d'emoció. Fou en Ramon Guinjoan, un dels artífexs dels Bombers Voluntaris de Matadepera, qui va tenir la iniciativa de proposar al consistori aquesta condecoració sota el suport de cinc entitats del poble. Aquest reconeixement oficial va ser acceptat unànimement per totes les forces polítiques locals, que van voler homenatjar amb tots els honors un ciutadà d'excepció com ha estat l'Antonio, que ha influït en l'esdevenir cultural, esportiu, social i mediambientalista de la vila durant decennis. En els parlaments de l'acte es van sentir lloances, records i agraïments al Pintoret. Varen parlar el mateix Ramon Guinjoan, el Marià Lamana com a president de la UEM, l'Angelina Esteban de la Coral de Matadepera, el senyor Pere Casals de la Germandat de Sant Sebastià i Ricard Farriol com a president de l'ADF de Matadepera. També li dedicaren unes paraules els seus vells amics de les campanyes de preservació del medi ambient

El bloc del Pintoret des del sudest, el dia que va ser trobat.
Autor: Òscar Masó García.

Albert Masó als peus del bloc del Pintoret, el primer dia del 2023. Autor: Òscar Masó.

i del patrimoni històric local, Iago Otero i Martí Boada, que no van voler perdre's una ocasió tan especial d'homenatge al seu admirat Antonio. El Iago va dir que el Pintoret va ser una referència per a ell, que li va transmetre la saviesa del poble, del bosc i de la muntanya. Li va ensenyar el passat que es trobava soterrat al bosc en forma de forns de calç, barraques de vinya i feixes amagades, un patrimoni que al Iago li va suposar *"tot un món que jo provava d'imaginar i de recrear en els meus estudis, com a font d'inspiració per intentar imaginar la Matadepera del futur que havíem de construir, per superar tots els problemes que hi havia. Malgrat que avui en dia hi ha moltes iniciatives nacionals i internacionals per aturar, per exemple, el canvi climàtic i la pèrdua de biodiversitat, de moment la inèrcia del sistema industrial és més forta que els intents de solucionar els problemes que genera. Davant d'això, ara la Humanitat està cercant el coneixement que ha de permetre una transformació a tots nivells, i en aquesta aventura necessitarem molts Pintorets: persones que toquin de peus a terra, arrelades i coneixedores de l'entorn, amb un respecte profund per la Terra i per la vida, persones senzilles, sàvies, de conversa fluida, ulls brillants, ironia fina"*.

El conegut geògraf i gran divulgador ambiental, Martí Boada, va qualificar el Pintoret de *"mestre, un savi de debò, identificable per la seva modèstia i el seu origen també modest, que de jove va fer un màster de la vida sota una motivació existencial basada en la supervivència, un aprenentatge en tensió, [...] amb el coneixement del medi forjat amb un realisme social molt fort i, a més, en context de postguerra. Per tot plegat és una espècie en extinció, que ha adquirit el coneixement de forma empírica i popular, sempre entusiasta i no pas professional, sinó sempre basat en el voluntariat, una filantropia pura i de servei al poble, un híbrid entre la ciència i el coneixement popular"*.

Tot seguit l'alcaldessa, Mireia Solsona, va imposar la Medalla d'Honor de Matadepera al Pintoret i li va dedicar unes paraules, recordant anècdotes viscudes amb ell, enmig de l'expectació de tots els assistents. Finalment, l'Antonio va adreçar-se a tots els que omplien la sala, plena de gom a gom, afirmant que per fer justícia la distinció s'hauria de repartir entre tots els grans amics que havia tingut, els quals li havien aportat i ensenyat tot allò que havia fet possible que se li concedís aquella medalla, fent un

especial esment a en Ramon Guinjoan, Delfí Busqueta, Manel Carrera, Joan Soley, Joan Bosch, Joan Marimon, Sisco Arnau, Miquel Ballbè i Antoni Serra, entre moltes altres persones. Va explicar que *“ara de gran m’he adonat que sóc molt ric i afortunat: per haver nascut a Matadepera, un poble tan singular; per haver tingut força salut fins avui; per haver-me casat amb una gran dona; per tenir la sort de viure sempre als peus d’aquesta meravellosa petita-gran muntanya de Sant Llorenç, que tant he rastrejat; afortunat pels fills, néts i besnét, i per haver tingut una bona relació amb els amics del poble, que m’animaren a entrar en el voluntariat”*. Després va citar el voluntariat com una eina que li va fer ser útil per ajudar a moltes persones, i aquí és on començava la seva riquesa i fortuna. Per acabar, es va referir al seu amic Josep Barberà i Suqué, que fou un prolífic muntanyenc de Sant Cugat del Vallès, autor del llibre d’escalades Sant Llorenç Pam a Pam. A la dedicatòria que li va fer del seu llibre, en Barberà va escriure: *“Antonio, segur que la muntanya de Sant Llorenç la coneixes més que jo, però estimar-la, devem estar empatats”*, i amb aquestes paraules sinceres d’en Barberà, el Pintoret mostrava la seva pròpia riquesa i fortuna, la d’estar empatat amb tantes persones que estimen aquesta muntanya, així com el poble de Matadepera i tots els seus veïns.

El bloc del Pintoret

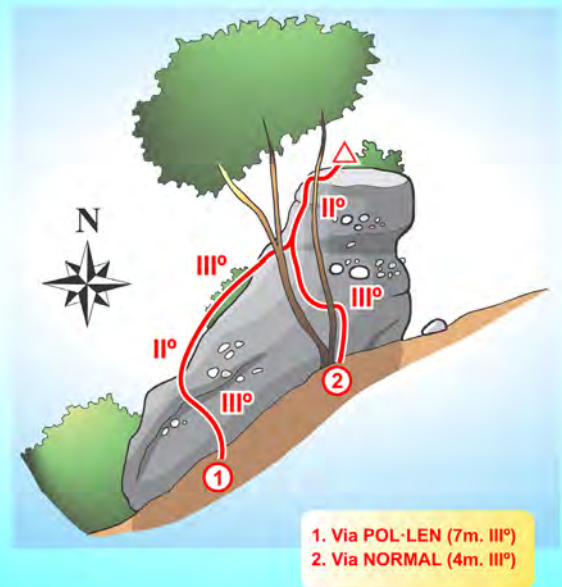
Portada del llibre de registre del cim del bloc del Pintoret. Autor: Òscar Masó Garcia.

Unes setmanes després de deixar-nos l'Antonio, l'Òscar Masó va visitar la bonica Balma Blava, i de retorn va començar a davallar per un alzinar esclarissat travessant antics marges quan, de sobte, va semblar-li veure enmig de la boscúria una silueta esvelta i destacada emergint del sòl. En atansar-s'hi, va quedar estupefacte. Un gros bloc, davallat del cingle del damunt, havia quedat dreçat dempeus i desafiant al caire del marge d'un pla emboscats. Sorprès per una troballa tan inesperada i atractiva als ulls d'un *agullaire*¹ santllorentí, no s'ho va pensar dues vegades a enfilarse per les vinclades alzines de prop del coll, amb més il·lusió que traça, per poder vèncer la verticalitat de la roca. Dalt del cim no hi havia cap rastre d'haver-hi passat ningú, donant fe de la possibilitat que es tractava d'una nova troballa al massís. Sorprenentment, es trobava a tocar de camins fressats, aquells camins i racons del bosc que el Pintoret es coneixia com el palmell de la seva mà, així com les petites sorpreses de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, secrets humils que amaga la naturalesa, eternament resilient a les inclemències ambientals i humanes. La idea de batejar el bloc a la memòria del Pintoret va brollar

¹ Persona aficionada a la recerca i ascensió de roques, blocs i agulles.

BLOC DEL PINTORET

Massís de Sant Llorenç del Munt i la serra de l'Obac

Òscar i Albert Masó García ©

Croquis del bloc del Pintoret i les seves vies.
Autor: Albert Masó García.

Mapa d'ubicació del bloc del Pintoret.
Autor: Òscar Masó García.

de forma natural, inequívoca, sense dubtar. Qui sap si l'Antonio ja havia passat pel costat de la inèdita roca, tot omplint el cistell amb apetitosos carlets nascuts en aquesta obaga d'alzines! La dedicatòria és un homenatge dels qui subscriuen aquestes línies a la seva figura, professant-li el nostre agraïment per haver compartit una amistat que només es forja amb les il·lusions i les dèries dels enamorats del massís. El vam conèixer arran dels primers llibres que vam escriure, quan va atendre molt amablement les nostres preguntes. Ens va ajudar sempre desinteressadament, explicant-nos detalls i anècdotes com la del caçador anomenat el Croc, l'exquisida Selva Pasqual, el senglar estimbat a la Castellassa de can Torras, etcètera. Un dia vam anar a mesurar arbres monumentals amb ell, mentre ens explicava les seves aventures d'escalada; en altres ocasions vam coincidir en presentacions de llibres; també recordem la trobada a dalt del Montcau, just el dia de la inauguració de l'original taula d'orientació de Josep Maria Escoda i el seu equip. A les Festes de Sant Llorenç també ens trobàvem, i en dues d'elles ens va invitar i animar a fer de portadors del sant, una proposta que va representar tot un honor per a nosaltres i una experiència viscuda ben curiosa, que sempre li agraïrem.

Per acabar, volem fer esment d'un consell que ens va donar: "jo sóc molt caut en fer servir el verb "descobrir", ja que per a mi es tractaria d'una cosa del tot nova per a l'ésser humà. Jo em decanto més per dir "redescobrir", sobretot per les coses del bosc, com les fonts, els arbres, les cavitats, etcètera, perquè no se sap si algú abans hi ha estat. La cova dels Pintorets sí que es pot dir que es va descobrir, perquè ningú abans hauria pogut entrar, ja que vam haver d'eixamplar el pas per explorar-la. Seguint la mateixa filosofia, quan un cim no se sap del cert si l'ha pujat algú abans, jo diria que s'ha fet la "1a ascensió oficial", i no pas la "1a ascensió", a seques".

Per tant, fent ús de les assenyades paraules de l'Antonio, el que es va fer va ser la 1a ascensió oficial del bloc del Pintoret.

Fitxa tècnica del Bloc del Pintoret:

1a ascensió oficial: 8-5-2022, per Òscar Masó Garcia.

Descripció física: Bloc monolític de roca conglomerada de qualitat variable.

Situació: Ubicat pocs metres al sud-est del sender que uneix can Pèlags amb el Morralet de la Mare de Déu, just després de travessar la canal de la Pedrera i anant en direcció al Morralet.

Via normal d'ascensió: Cal remuntar la vertical del coll per unes alzines vinclades fins a sortir al cim en un pas una mica compromès. 4 m, III°. 1a ascensió oficial: Òscar Masó Garcia, 8-5-2022.

Via Pol-len: Delicada, pel rocam i la vegetació que travessa a mig aire. Discorre pel vessant sud, vencent primer un desplom compacte i remuntant la placa fins al pas final del cim. 7 m, III°. 1a ascensió oficial: Albert Masó Garcia, 1-1-2023.

Descens: Per les alzines de la via normal, amb precaució en el moment d'agafar-les.

FONTS CONSULTADES EN PAPER, PÒDCATS I ENLLAÇOS WEB

AGUILAR CESTERO, RAÛL. *Memòries d'una feixa. La urbanització d'un poble pagès de la regió de Barcelona (Matadepera, 1931-1983)*. Editorial ECOS, SCCL, 2012.

Antonio Garcia, en "Pintoret", rep la Medalla d'Honor de Matadepera. Matadepera Televisió, 23-9-2017: <https://www.youtube.com/watch?v=ttjJpETO3Fs>.

Atorgament de la Medalla d'Honor de Matadepera al senyor Antoni Garcia i Sellarès.

Acta de la Sessió Ordinària del Ple Municipal de Matadepera, celebrada en data 31 de juliol de 2017, apartat 3.2. Descarregada a: http://media.seu-e.cat/acteca/812060009/2017/93464f8d-314c-4db3-a080-11d262da6ace/pl2017_0731_71.pdf

BARBERÀ I SUQUÉ, JOSEP. *Sant Llorenç pam a pam. Operació entre rius*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Col·lecció Cavall Bernat, núm. 6. Barcelona, febrer de 1979.

CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA. *Mapa de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac*. E: 1:20.000. Editorial Albada, S.A. Terrassa, 1988.

DESCLOT, MIQUEL. *Muntanyes relegades*. Edicions Proa. Barcelona, 2004, p. 151.

DIVERSOS AUTORS. *Canvi global i paisatge a la Costa del Tet-Mont-rodon (Matadepera, Vallès Occidental). Analitzar el passat per planificar el futur (1956-2006)*. Universitat Autònoma de Barcelona. Documents d'Anàlisi Geogràfica, núm. 52, 2008, p. 31-48.

DIVERSOS AUTORS. *El jardí botànic de Matadepera (pòster)*. VI Trobada d'Estudiosos de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Diputació de Barcelona, 2007, p. 93.

DIVERSOS AUTORS. *Sant Llorenç del Munt i l'Obac. 30 excursions amb encant*. Col·lecció: Llibres de Muntanya, núm. 35. Farell Editors. Sant Vicenç de Castellet, 2014, p. 77-80.

El programa de Festa Major i l'auca del Mil·lenari. Web del mil·lenari de Matadepera, 5 de juliol de 2013. Enllaç: <https://milenarimatadepera.wordpress.com/2013/07/05/el-programa-de-festa-major-i-lauca-del-mil%20b7lenari/>

Ens deixa el Pintoret, l'Antoni Garcia. Dins del bloc "Trailsantllorenç". Enllaç: <http://trailsantllorenç.blogspot.com/2022/01/ens-deixa-el-pintoret-lantoni-garcia.html#.ZA2x5pGZOUk>

Entrevista a l'Antonio Garcia Pintoret. Programa setmanal "Temps de camp", núm. 96, presentat per Marta Miró. Ràdio Sabadell, 19-4-2008.

GARCIA SELLARÈS PINTORET, ANTONI. *Què sabem dels bolets?* Article publicat a la revista Escletxa, 1981, Matadepera, p. 31-32.

GARCIA I SELLARÈS PINTORET, ANTONI; OTERO I ARMENGOL, IAGO. *Els bolets de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Visió d'un boletaire*. Col·lecció: Llibres de Muntanya, núm. 19. Farell Editors. Sant Vicenç de Castellet, 2009.

La Cova-Avenc dels Pintorets (explicada... pel Pintoret). Vídeo del canal "Sant Llorenç del Munt", 21 octubre de 2013. Enllaç: <https://www.youtube.com/watch?v=nL7xGzeokHw>

Les descobertes del Pintoret. Dins del programa "Això és la Mola" de Matadepera Ràdio. Enllaç: http://aixoeslamola.blogspot.com/2012/12/les-descobertes-del-pintoret_15.html

MASÓ GARCIA, ALBERT I ÒSCAR. *Rèquiem per la capella dels Cortins*. Vacarisses. Balcó de Montserrat, núm. 536, abril de 2013, p. 29-31.

MASÓ GARCIA, ÒSCAR. *La Castellassa de can Torras. Història, tradició i llegenda*. Col·lecció: Llibres de Muntanya, núm. 22. Farell Editors. Sant Vicenç de Castellet, 2010.

Matadepera localitza una nova font natural, a la carena dels Monjos, sobre el torrent del Salt. Dins del bloc "Trailsantllorenç". Enllaç: <http://trailsantllorenç.blogspot.com/2013/03/matadepera-localitza-una-nova-font.html#.ZA2xipGZOUk>

Máxima distinción del municipio para Antonio García "Pintoret". Autor: A.L. Diari de Terrassa, apartat Comarca, 26-9-2017, p.15.

Origen del pi a les Festes de Sant Sebastià. Enllaç de la pàgina web de la Germandat de Sant Sebastià: <https://germandatmatadepera.cat/about/>

Sense les entitats, aquest seria un poble fred i sense vida. Entrevista a Antoni Garcia "Pintoret". Gasetta de Matadepera, setembre de 2008, p.12.

Se'n va part de la Matadepera de sempre. Notícia en xarxa de l'Ajuntament de Matadepera, 26 de gener de 2022. Enllaç: <https://www.matadepera.cat/actualitat/noticies/sen-va-part-de-la-matadepera-de-sempre.html#prettyPhoto%5Barticle%5D/0/>

Taller de conservació de bolets, amb en "Pintoret". Dins dels actes de la primera Festa del Bolet de Matadepera. Matadepera Televisió, 27-11-2015: https://www.youtube.com/watch?v=kE4esj_059U

VILA, MÍRIAM A. *El jardí botànic de Matadepera recrearà diversos microhàbitats del Parc Natural*. Consell Local del Medi Ambient de Matadepera. Revista Sotabosc, núm. 1, abril de 2004, p. 10.

Centre Excursionista
de Terrassa

centre@ce-terrassa.cat
www.ce-terrassa.cat

